

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Waerchtighe Historie Van de Martelaers Van Gorcom

Estius, Wilhelm

Antwerpen, 1604

Capittel XIII. Van een disputatie tusschen twee vande ghevanghenen,
ende twee kettersche Ministers.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64552)

andere een luttelkē daer naer hebbende hun leuen gerantsoeneert met soo grooten mis-daedt / zyn mette selue straffe die sy soo grootelyckis hadden ghebreest deur eenen dzuckelyckē uyt-gangh van dit leuen gepasseert (ghelyck seer te duchten is) tot de eeuwighen alende. Maer hier van sullē wy t'ijner plaetsen spreken. Doorzits H. Lenaerd verlocht zynde dat hy den Paus van Roomen soude versaecken / heeft stanttaftelyck gheweyghert t' selue te doen. Ende daer by heeft hy dus-danighe woorden ghevoeght: Ghy plaeght onder u-lieden te segghen / dat het ghelooue vry moest wesen / ende dat-men om der religien wille niemanden en behoort eenigh gheweldt oft verdriet aen te doen. Hoe comt dan dat ghy my nu teghen de wetten van v secte wilt bedwinghen / dat ick mijn ghelooue / d'welck ick tot noch toe ghehouden hebbe / oock teghen het ghetuyghen van mijne consciencie / soude verlaten? Van mijnen't wegghen ben ick bereedt met u-lieden een disputatie aen te gaen. Ist saecke dat ghy my cont betrappen in eenighe dwalinghe / soo sal ick met u-lieden aenspannen / maer ist dat wy de saecke winnen / sult-dy moeten ons aen-hanghen. D'welck ick niet en twyfel oft het sal gheschieden / ist dat-men tijdt ende stontd daer toe bequaem wesende stellen wilt: want ick sie dat het hier niet ghelegghen is. Al-dus heeft hy ghelproken.

CAPITTEL XIII.

Van een disputatie tusschen twee vande ghevanghenen, ende twee ketterische Ministers.

Soo haest dan all-mē van disputerē heeft geroert / heeft het goedt ghedocht den ghenen die daer saten als rechters / dat-mē een disputatie op-stellē soude. Noch de onder-bragghers en hebben dese conditie

tie niet wel connen weygheren / hoe wel dat sy wel
 merckten dat het hen een saecke vol perijckels was
 die sy aen-beerddē / aen d'een sijde ghevoelende hun-
 ne onwetentheydt / aen d'ander sijde wel wetende
 met wat mannen dat sy ten stryde moesten comen.
 Sy wierden twee teghen twee ghestelt / Andries
 ende Cornelis ketters / teghen Heer Lenaerd ende
 den Gardiaen als Catholijcken / hoe wel dat An-
 dries midts dat hy wel Latijn conste / ende tot dus-
 danighe disputatien behendigher was / by-naer
 alleen den gheheelen last vande disputatie heeft moe-
 ten draghen. De Catholijcken hyschten dat-men
 eenen Latijnschen oft Duydtschen Bijbel voozdt
 bzenghen soude : seyden nochtans dat sy lieuer ee-
 nen Latijnschen hadden / om dies-wille / meyne ick /
 dat de Bijbel inde ghemeyne talen ouer-ghelett / sijn
 louterheydt qualijck can behouden. T is ghedaen
 datter begheert was. Doen vzaeghden de Catho-
 lijcken hunne weder-partije / waer van dat hen be-
 liefde dat-men eerst t'samen spreken soude / oft wat
 dat sy eenighl-sins wilden segghen. Andries heeft
 gheandtwoozdt / dat hy hen wilde veur-stellen het
 puer louter woozdt Godts / d welck van de Papi-
 sten tot dien tijde toe met valsche leeringe ende qua-
 de upt-legginghe verbaischt was. H. Lenaerd
 seyde : En welck is doch het puer woozdt Godts ?
 Andries andtwoozdde : Het oude ende nieuwe Tes-
 tament. H. Lenaerd heeft ghevzaeght wat hy ver-
 stōdt by het oude en nieuwe Testamēt / oft dat was
 de Schriffture des ouden ende nieuwen Testamēts ?
 Andries heeft geleght : Jae. Doen heeft hem H. Le-
 naerd met dese vraghen beginnen te praemen : Wie
 hem wijs ghemaect ende geleert hadde / de Schrif-
 ture van beyde de Testamenten te ontfanghen veur
 het woozdt Godts ? van waer dat hy de Schriffture
 ontfan-

ontfangē hadde: en wat argument dat hy daer van soude connen by-bzengē? met dierghelycke vraghen dwongh hem oock de Gardiaen/vraghende: oft hy het Euangelium ontfingh? vā waer hy dat ontfangē hadde: van wat meesters hy geleert hadde dat dit van S. Mattheus/dat van S. Jan beschreue was? Maer Andries want hy soo bot niet en was oft hy en mercte wel waer dese dingē henen liepen/ en heeft op dese vraghen geens-sins willen andtwoorden/al-soo dat Jan van Duienborcht seyde: Wel Andries/hoe comt dat ghy hier-op niet en andtwoordt? wetet ghy niet van wien dat ghy ontfanghen hebt het Euangelium Christi? Sprek dan. Doen seyde Andries: Dese verleyders en weten niet dan hunne sophisterijen inde disputatie by te brenghen/ om naer hunne ghewoonte de saecke te verduyfteren. Want wie twyfelte van het woordt Godts? Maer t'is wat anders dat sy veur hebben. Te weten daer-op legghen sy toe/ dat sy ons souden doen belijden dat hunne af-godt ende Antichrist de Paus van Roomen ons het woordt Godts gheleuert heeft. En merckt ghy hunne trekken ende bedrieghelijckhepdt niet? Doen hebben de Catholijcken met behoorlijcke stillighepdt gheseght: Wy en connen uyt de Schryfture niet ghedisputeren/ ghelijck ghy-lieden begheert hebt/noch malkanderens redenen daer mede weder-legghen/het ten zij dat het eerst veur seker ghehouden worde dat alle t'ghene inde boecken des ouden ende nieuwen Testaments begrepen is/waerachtelijck zij de Goddelijcke Schryfture ende het woordt Godts. Hier-en-tusschen d'andere die inden Gaedt waren/siende dat hunne predicāt inden eersten aen-vangh des strijds opentlijck in groot perijckel was/hebben de propositen der Catholijcken beginnen te breken/en hunne ghe-

ghewoonelijcke pylen van maledictien teghen hen
schietende hebben-se upt den Gaede gheiaeght. Dat
dese dingen al-soo als verhaelt is geschiedt zijn/ heeft
de veur-seyde Jan Duuenbozdt seluer verhaelt aen
eenen Godt-vruchtighen man van den Ziel / van
wien wy t' selue naerder-handt ghehoort hebben.

CAPITTEL XV.

Hoe de andere oock onder-vraeght zijn.

Mer in dese selue batalie was oock teghen-
wordigh een van Berghen op Zoom in Vla-
bandt ghebozen / al-waer in veur-leden tijden
P. Hieronymus de Vicarius Gardiaen van t' Con-
uent was gheweest. Als dan P. Hieronymus in-
den Gaedt wierdt ghepresenteert om van sijn ghe-
locue andtwoorde te gheuen / heeft hem dese ghe-
vraeght: En heb ick v niet som-tijds te Berghen
ghesten? Jae ghy / seyde Hieronymus / hem ken-
nende. Doen vraeghde die van Berghen: En is
uwe naem niet Hieronymus? Jae't / seyde hy/ ende
ick ben de selue daer ghy my naer vraeght. Want
dese van Berghen hadde veur dese vraghe verclaert
dat hy van eenen Hieronymus wyl sijn stadt ver-
iaeght was. Ende dit en heeft de selue Hieron-
mus niet willen ontkennen / hoe wel dat hem daer
van groot perijckel stondt te verwachten. Jae oock
met andere woorden belede hy opentlijck ende vry-
moedelijck wie hy was/ ende wat sijn ghelooue was
d'welck hy inder herten droegh ende met de monde
bekende / daer de Schryuer neerstelijck op-schreue
al dat hy seyde. Oock zijn daer voorzdt-gebraght
de twee Religieusen vande Orden van Premon-
strept / de welke ghevraeght zijnde aen-gaende het
Sacrament des lichaems ende bloedts ons Heeren/
hebben